

Analiza obowiązków ewidencyjnych ciążących na podatnikach prowadzących lombardy

3

Podstawa prawna odpowiedzi

Opracowano na podstawie pisma podsekretarza stanu w MF z dnia 20 lutego 2013 r. będącego odpowiedzią na interpelację poselską pani poseł Małgorzaty Niemczyk z dnia 10 stycznia 2013 r., nr SPS-023-13582/13, w sprawie należytego prowadzenia dokumentacji przez prowadzących lombardy oraz skutecznego egzekwowania zobowiązań podatkowych od tych podmiotów.

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Streszczenie

I. Obowiązki ewidencyjne – podatek dochodowy

Lombardy, które udzielają konsumentom **kredytu konsumenckiego w rozumieniu ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim** (np. zawierają umowy pożyczki pod zastaw) są instytucjami pożyczkowymi i mogą prowadzić działalność włącznie jako spółki o ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjne. W zakresie ewidencji oznacza to, że zobowiązane są jako osoby prawne do prowadzenia **ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości**.

Jedynie lombardy, których działalność **nie polega na udzielaniu kredytów konsumenckich** (np. lombardy zawierające jedynie umowy sprzedaży z prawem odkupu) mogą - jeżeli nie stoi to w sprzeczności z przepisami ustawy o rachunkowości - prowadzić księgi przychodów i rozchodów wraz z dodatkową ewidencją pożyczek i zastawionych rzeczy.¹

II. Obowiązki ewidencyjne – VAT

W zakresie dokumentowania dla celów VAT w działalności polegającej na prowadzeniu lombardu znajdują zastosowanie ogólne regulacje dotyczące ewidencjonowania tego podatku.

Odpowiedź

1. WSTĘP

Lombardy, które udzielają konsumentom **kredytu konsumenckiego** (np. zawierają umowy pożyczki pod zastaw) są instytucjami pożyczkowymi i mogą prowadzić działalność włącznie jako spółki o ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjne. W zakresie ewidencji oznacza to, że zobowiązane są jako osoby prawne do prowadzenia **ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości**.

Jedynie lombardy, których działalność **nie polega na udzielaniu kredytów konsumenckich** (np. lombardy zawierające jedynie umowy sprzedaży z prawem odkupu) mogą - jeżeli nie stoi to w sprzeczności z przepisami ustawy o rachunkowości - prowadzić księgi przychodów i rozchodów wraz z dodatkową ewidencją pożyczek i zastawionych rzeczy.¹

Z uwagi na specyficzny charakter działalności lombardu w przepisach ustaw podatkowych wyłączono możliwość skorzystania przez podmioty prowadzące lombardy z uproszczonych form opodatkowania uzyskiwanego dochodu podatkiem dochodowym, tj.:

- opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. Nr 144, poz. 930, z późn. zm.);
- opodatkowania w formie karty podatkowej, jako że pozytywny katalog działalności upoważniającej do skorzystania z tej formy opodatkowania (art. 23 ww. ustawy) nie wymienia prowadzenia lombardów.

¹ patrz również strona Ministerstwa Rozwoju https://www.biznes.gov.pl/poradnik/-/scenariusz/141-OTWIERAM_LOMBARD (dostęp w dniu 17.10.2017)

Analiza obowiązków ewidencyjnych ciążących na podatnikach prowadzących lombardy

Niezależnie od formy prowadzenia ewidencji winna ona zapewniać określenie wysokości dochodu (straty), podstawy opodatkowania i wysokości należnego podatku za rok podatkowy, a także uwzględnienia w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych informacji niezbędnych do obliczenia wysokości odpisów amortyzacyjnych.

2. OBOWIĄZKI EWIDENCYJNE PRZY PROWADZENIU KSIĄG RACHUNKOWYCH

Ustawa o rachunkowości nie wprowadza szczegółowych obowiązków ewidencyjnych dla podmiotów prowadzących lombardy.

Zgodnie z ogólnymi założeniami ustawy o rachunkowości, polityka (zasady) rachunkowości w jednostce prowadzącej lombardę (podobnie jak i w innych jednostkach) powinna być tak skonstruowana, aby zapewniała wyodrębnienie wszystkich zdarzeń istotnych do oceny sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki (por. art. 8 ust. 1 uor).

Rozpatrując problematykę ewidencji rachunkowej w przypadku podmiotów prowadzących lombardy stwierdzić należy, co następuje:

- udzielone pożyczki ujęte zostaną na koncie księgi głównej oraz na kontach ksiąg pomocniczych stanowiących szczegółową ewidencję tych pożyczek;
- otrzymane pod zastaw rzeczy do czasu niespełnienia przez nich definicji składnika aktywów, w myśl regulacji art. 3 ust. 1 pkt 12 ustawy o rachunkowości, ujmowane są w ewidencji pozabilansowej lombardu, w szczególności ewidencji zastawionych rzeczy.

3. OBOWIĄZKI EWIDENCYJNE PRZY PROWADZENIU PODATKOWEJ KSIĘGI PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW

Sposób prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów, szczegółowe warunki, jakim powinna odpowiadać ta księga, aby stanowiła dowód pozwalający na określenie zobowiązań podatkowych, oraz szczegółowy zakres obowiązków związanych z jej prowadzeniem określa rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów.

Przywołane rozporządzenie określa szczegółowe obowiązki ewidencyjne ciążące na podatnikach prowadzących lombardy. Zgodnie z § 6 pkt 2 rozporządzenia podatnicy wykonujący działalność w zakresie udzielania pożyczek pod zastaw (prowadzenie lombardów) są obowiązani prowadzić również **ewidencję pożyczek i zastawionych rzeczy**. Ewidencja ta powinna zawierać co najmniej następujące dane: numer kolejny wpisu, imię i nazwisko pożyczkobiorcy, adres, datę udzielenia pożyczki, wysokość umówionych odsetek w złotych, opis zastawionej rzeczy i jej wartość rynkową, termin zwrotu pożyczki wraz z odsetkami, datę i kwotę zwróconej pożyczki wraz z odsetkami, datę zwrotu zastawionej rzeczy, datę sprzedaży rzeczy i kwotę należną z tytułu tej sprzedaży, kwotę prowizji stanowiącej wartość spłaconych odsetek lub różnicę między kwotą uzyskaną ze sprzedaży zastawionej rzeczy a kwotą udzielonej pożyczki.

Kwota udzielonej pożyczki i umownych odsetek oraz przyjęcie zastawionej rzeczy muszą być niezwłocznie wpisane do ewidencji pożyczek i zastawionych rzeczy (§ 18 ust. 2 rozporządzenia).

Miesięczna kwota prowizji stanowiąca wartość spłaconych odsetek lub różnica między kwotą uzyskaną ze sprzedaży zastawionych rzeczy a kwotą udzielonej pożyczki stanowi przychód, który na koniec każdego miesiąca przenosi się do podatkowej księgi przychodów (zgodnie z pkt 7 objaśnień do podatkowej księgi przychodów i rozchodów).

II. OBOWIĄZKI EWIDENCYJNE – PODATEK VAT

Wskazać należy, że w zakresie dokumentowania dla celów VAT działalności polegającej na prowadzeniu lombardu znajdują zastosowanie ogólne regulacje dotyczące tego podatku.

W ramach działalności polegającej na prowadzeniu lombardu można wyróżnić, co do zasady, dwa główne rodzaje czynności, z którymi przepisy regulujące opodatkowanie VAT wiążą konsekwencje prawnopodatkowe:

- udzielanie pożyczek pieniężnych pod zastaw ruchomości i papierów wartościowych w zamian za określone wynagrodzenie (prowizję);
- sprzedaż zastawionych i nieodebranych rzeczy.

Usługi udzielania pożyczek pieniężnych świadczone przez lombardy zwolnione są od podatku na mocy art. 43 ust. 1 pkt 38 ustawy.

Analiza obowiązków ewidencyjnych ciążących na podatnikach prowadzących lombardy

Odnosząc się natomiast do sprzedaży przez przedsiębiorcę prowadzącego lombard zastawionych i nieodebranych przez klientów rzeczy, wskazać należy, iż czynności te stanowią odrębną od świadczenia usług udzielania pożyczek pieniężnych pod zastaw działalność kwalifikowaną jako dostawa towarów, do której zastosowanie znajdują ogólne zasady opodatkowania podatkiem od towarów i usług (w tym mogą znaleźć zastosowanie przepisy działu XII: Procedury szczególne, rozdział 4 ustawy o VAT: Szczególne procedury w zakresie dostawy towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków, w których uregulowane zostały zasady opodatkowania na zasadzie marży).

Zgodnie z art. 109 ust. 3 ustawy o podatku od towarów i usług, podatnicy, są obowiązani prowadzić ewidencję zawierającą:

- kwoty określone w art. 90 (tj. kwoty, które podatnik obowiązany jest ewidencjonować do odrębnego określenia kwot podatku naliczonego związanych z czynnościami, w stosunku do których przysługuje mu prawo do obniżenia kwoty podatku należnego);
- dane niezbędne do określenia przedmiotu i podstawy opodatkowania;
- wysokość podatku należnego;
- kwoty podatku naliczonego obniżające kwotę podatku należnego;
- kwotę podatku podlegającą wpłacie do urzędu skarbowego lub zwrotowi z tego urzędu;
- inne dane służące do prawidłowego sporządzenia deklaracji podatkowej;
- a w przypadkach określonych w art. 120 ust. 15, art. 125, art. 134 oraz art. 138 – dane określone tymi przepisami niezbędne do prawidłowego sporządzenia deklaracji podatkowej.

Ze względu na charakterystykę działalności lombardów opisana powyżej ewidencja będzie najczęściej wykorzystywana w praktyce gospodarczej. Z przywołanego powyżej art. 109 ust. 3 ustawy o VAT wynika, że podatnicy, którzy wykonują wyłącznie czynności zwolnione od podatku na podstawie art. 43 (m.in. usługi udzielania kredytów lub pożyczek pieniężnych) nie mają obowiązku prowadzenia ewidencji, o której mowa w tym przepisie. Jednakże w odniesieniu do podatników prowadzących działalność gospodarczą w postaci lombardu możemy mieć do czynienia nie tylko ze świadczeniem ww. usług finansowych, lecz również z dostawą towarów. W związku z tym będą oni, co do zasady, zobowiązani do prowadzenia ww. ewidencji.

KASY REJESTRUJĄCE

Przepis art. 111 ust. 1 ustawy o VAT stanowi, że podatnicy dokonujący sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych są obowiązani prowadzić ewidencję obrotu i kwot podatku należnego przy zastosowaniu kas rejestrujących.

Pożyczanie pieniędzy pod zastaw przez lombardy stanowi usługę finansową, która na mocy § 2 ust. 1 rozporządzenia ministra finansów z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących (Dz. U. z 2012 r. poz. 1382) oraz poz. 23 załącznika do rozporządzenia korzysta ze zwolnienia z obowiązku ewidencjonowania przy zastosowaniu kas rejestrujących do dnia 31 grudnia 2014 r.

Natomiast ta część działalności lombardu, która polega na sprzedaży zastawionych przedmiotów, jest czynnością niemieszczącą się w ramach usługi finansowej i w związku z tym nie korzysta z ww. zwolnienia (o charakterze przedmiotowym) z obowiązku ewidencjonowania przy zastosowaniu kas. Podatnik prowadzący lombard, który nie spełnia warunków do korzystania ze zwolnienia z innego tytułu, np. z tytułu osiągnięcia w poprzednim roku podatkowym obrotu realizowanego na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej poniżej 20 000 zł, jest obowiązany do ewidencjonowania przy zastosowaniu kasy czynności sprzedaży towarów, które nie zostały odebrane przez klienta z lombardu.

Należy również zauważyć, iż zgodnie z § 4 ust. 1 ww. rozporządzenia zwolnień z obowiązku ewidencjonowania, o których mowa w § 2 i 3 ww. rozporządzenia, nie stosuje się m.in. w przypadku dostaw sprzętu radiowego, telewizyjnego i telekomunikacyjnego, sprzętu fotograficznego, wyrobów z metali szlachetnych lub z udziałem tych metali, których dostawa nie może korzystać ze zwolnienia od podatku, o którym mowa w art. 113 ust. 1 i 9 ww. ustawy. Oznacza to, że sprzedaż przez podatnika prowadzącego lombard ww. wyrobów podlegałaby obowiązkowi ewidencjonowania przy zastosowaniu kasy.